

Handhavingsstatistieken 2008

D/2011/0779/76
Auteur: François Vlamincx
© BIVV, Observatorium voor de Verkeersveiligheid, Brussel 2011

Inhoud

Inleiding

Vaststellingen door politiediensten:

Opgestelde onmiddellijke inningen door de lokale politie	4
Opgestelde onmiddellijke inningen door de federale politie	5
Resultaten van de inningen	5

Vervolg door de parketten

Evolutie van de werking van de politieparketten	7
Vervolg vaststellingen op rijden onder invloed van drugs	10
Vervolg vaststellingen op rijden onder invloed van alcohol	10

Bestrafing door politierechtbanken

Evolutie van de werking van de politierechtbanken	12
Uitspraken door de politierechtbanken	14

Het verkeersveiligheidsfonds	18
-------------------------------------	----

Inleiding

De bedoeling van dit rapport is om een idee te geven van het aantal verkeersovertredingen dat in 2008 werd vastgesteld. Omdat er geen gedetailleerde gegevens beschikbaar zijn hebben we geprobeerd om met de informatie waarover we wel konden beschikken toch een beeld te geven van het vaststellings-, vervolgings- en bestraffingbeleid door de politie, het Politieparket en de Politierechtbanken.

Wat de politie betreft geven we enkel het aantal overtredingen dat werd vastgesteld door middel van een onmiddellijke inning, de informatie die we konden krijgen bevat immers geen gegevens over het soort overtreding. We hebben geen gegevens over het aantal overtredingen dat door middel van processen-verbaal werd vastgesteld. Aangezien de processen-verbaal door de parketten worden behandeld vinden we deze daar wel terug.

Vaststellingen door de politiediensten:

In 2007 werden er 2.823.896 onmiddellijke inningen opgesteld, in 2008 steeg dat aantal tot 3.086.762 (+ 8,5%). Het gaat om alle door middel van een onmiddellijke inning vastgestelde overtredingen, opdeling volgens soort overtreding is met de gegevens die we konden bekomen niet mogelijk.

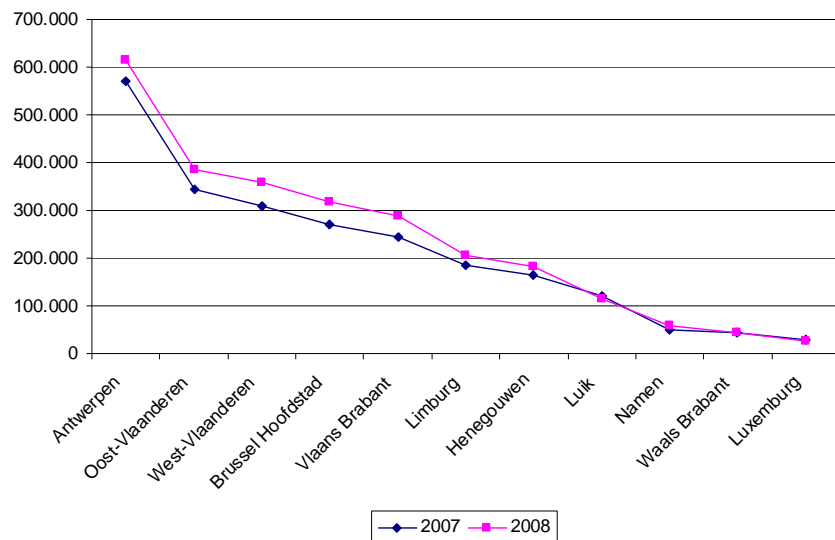
Opgestelde onmiddellijke inningen door de lokale politiekorpsen¹

De 196 korpsen van de lokale politie stelden in 2007 samen 2.333.289 onmiddellijke inning op (83% van het totaal) en in 2008 stelden ze er 2.597.113 op (84% van het totaal). Er werden dus 263.824 onmiddellijke inningen meer opgemaakt in 2008 dan in 2007 (stijging met 11%)

De evolutie per provincie is de volgende:

	2007	2008	2008/2007
Antwerpen	569.121	614.819	+8,0%
Oost-Vlaanderen	343.408	384.697	+12,0%
West-Vlaanderen	309.969	358.975	+15,8%
Brussel Hoofdstad	271.429	318.057	+17,2%
Vlaams Brabant	243.121	288.253	+18,6%
Limburg	185.465	206.986	+11,6%
Henegouwen	164.298	182.523	+11,1%
Luik	121.708	113.857	- 6,5%
Namen	51.221	60.158	+17,4%
Waals Brabant	44.582	43.702	- 2,0 %
Luxemburg	28.967	25.086	- 13,4%

¹ Bron: De Post

Opgestelde onmiddellijke inningen door de federale politie²

De 9 provinciale eenheden van de wegpollitie hebben in 2007 samen 490.607 onmiddellijke inningen opgesteld, in 2008 werd ongeveer hetzelfde aantal bereikt met 489.649.

Resultaten van de inningen:

Zowel in 2007 als in 2008 worden bijna 83% van de onmiddellijke inningen correct betaald. 0,3% van de overtreeders betalen te veel, 0,4% betalen te weinig. In beide jaren worden 16,3% van de onmiddellijke inningen niet betaald.

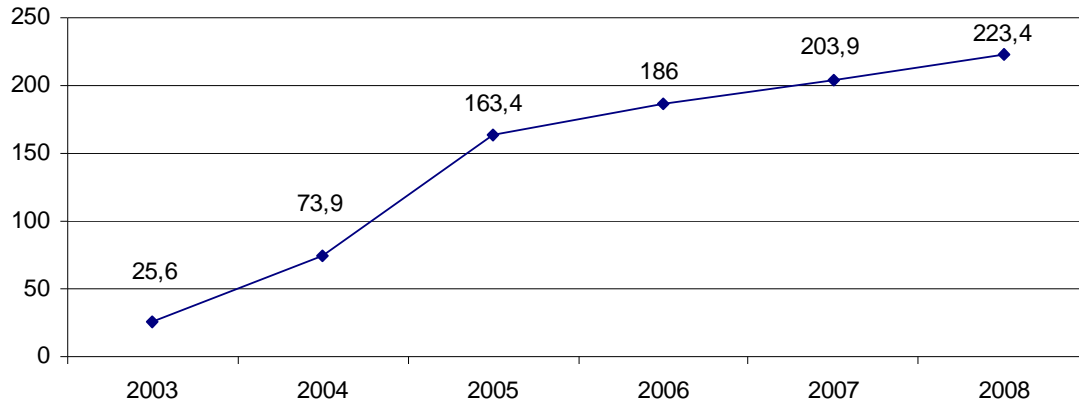
We kunnen niet nagaan wat met deze niet betaalde onmiddellijke inningen gebeurde (sepot, minnelijke schikking, dagvaarding, ...).

De evolutie van de opbrengst van de onmiddellijke inningen is de volgende³:

² Bron: Federale politie - DHA

³ Bron: FOD Financiën: Tabellen met bruto- en netto-opbrengsten van de boeten in allerhande zaken over de jaren 2003 tot en met 2008 (getallen van 2008 niet definitief)

Opbrengst onmiddellijke inningen in miljoen Euro

De invloed van de wetwijzigingen van 2003 en 2005 zijn duidelijk. Meer overtredingen worden door deze wetwijzigingen met een onmiddellijke inning afgehandeld en bijgevolg zien we een sterke stijging van de opbrengsten. Door het toenemen van de handhavingsactiviteiten van de politie blijven de ontvangsten ook in 2007 en 2008 nog stijgen.

Vervolgung door de parketten

Evolutie van de werking van de politieparketten 2003 – 2008⁴

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Nieuwe zaken	2.189.167	1.787.287	1.467.576	1.342.321	1.224.734	1.354.027
Verval strafvordering door betaling geldsom voorgesteld	1.565.529	1.215.691	864.282	770.371	641.006	692.761
Dagvaarding	194.813	220.226	251.366	252.068	245.364	272.154
Zonder gevolg	501.472	473.161	436.084	419.497	414.594	471.108
Onmiddellijke intrekking rijbewijs	21.510	20.245	20.959	22.470	26.637	29.918

Na 2003 is er een daling van de nieuwe zaken die bij het parket aanhangig worden gemaakt door de nieuwe wet waardoor meer overtredingen worden afgehandeld door middel van een onmiddellijke inning. In 2008 is er echter opnieuw een stijging. Dit samen met de stijging van het aantal onmiddellijke inningen zou er op kunnen wijzen dat de politiediensten meer verbaliseren, niet alleen op overtredingen die worden afgehandeld met een onmiddellijke inning, maar ook voor de overtredingen die door middel van proces-verbaal worden vastgesteld (de "zwaardere" overtredingen).

Meest voorkomende redenen voor seponering (zonder gevolg) in 2008 zijn:

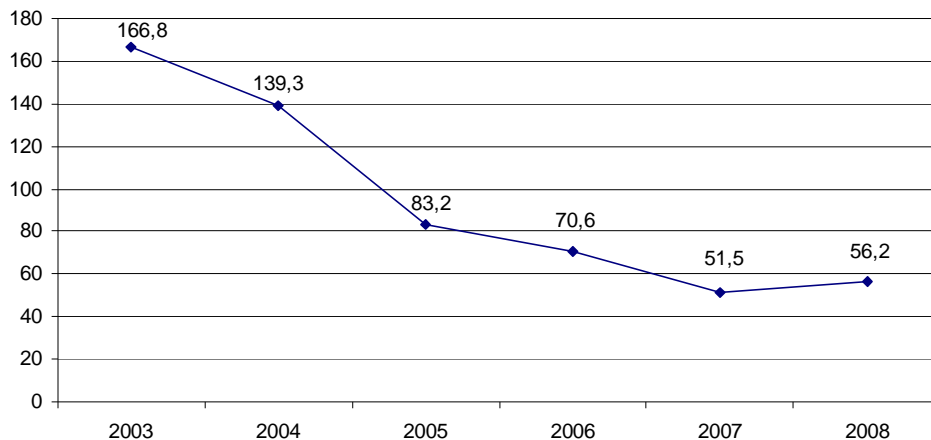
- andere prioriteiten bij vervolgingsbeleid 115.815
- te weinig recherchecapaciteit 64.411
- toestand geregulariseerd 53.815
- dader onbekend 44.405
- wanverhouding strafvordering/maatschappelijke versterking 37.664
- onvoldoende bewijzen 30.900
- toevallige feiten met oorzaak in specifieke omstandigheden 21.638
- redelijke termijn vervolging overschreden 13.798
- vergoeding slachtoffer 7.413
- geen motief 6.308

De evolutie van de inkomsten uit de voorstellen tot verval van de strafvordering door het betalen van een geldsom volgen logischerwijze de trend van het aantal nieuwe zaken en het aantal voorstellen dat werd gedaan⁵.

⁴ Bron: "De jaarlijkse statistieken, van de hoven en rechtbanken", www.just.fgov.be/index_nl.htm gegevens uit de bundels "Politieparket 2000 t.e.m. 2008"

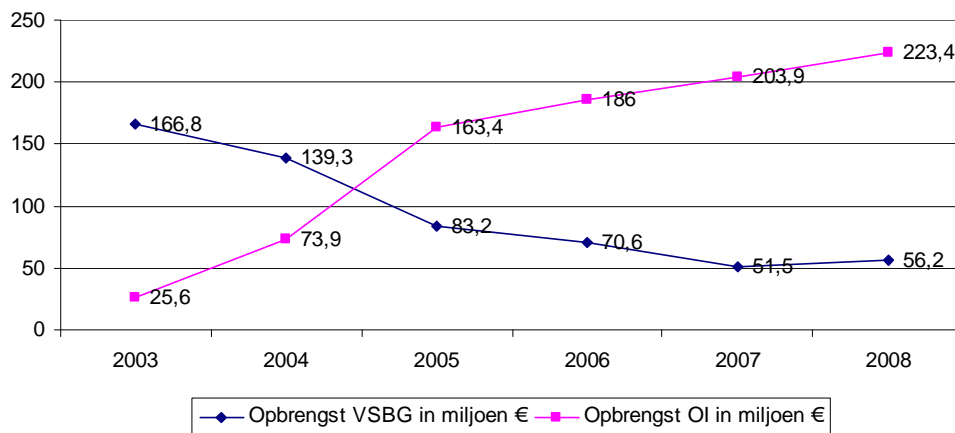
⁵ Bron: FOD Financiën, op. cit.

Opbrengst verval strafvordering door betalen van een geldsom in miljoen Euro

De som van de inningen door middel van onmiddellijke inningen en van de inningen door het voorstel tot verval van strafvordering door het betalen van een geldboete is in elk geval gevoelig gestegen. In 2003 bedroeg deze som € 192,4 miljoen, in 2008 was dit gestegen tot € 279,6 miljoen.

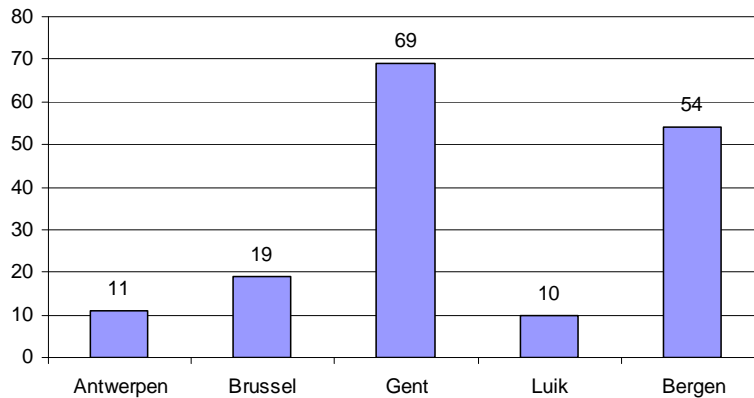
Evolutie opbrengst VSBG en OI in miljoen Euro

Enkele parketten doen doorverwijzingen in het kader van de bemiddeling in strafzaken. Deze personen moeten dan een opleiding volgen die georganiseerd wordt door het team Driver Improvement van het BIVV.

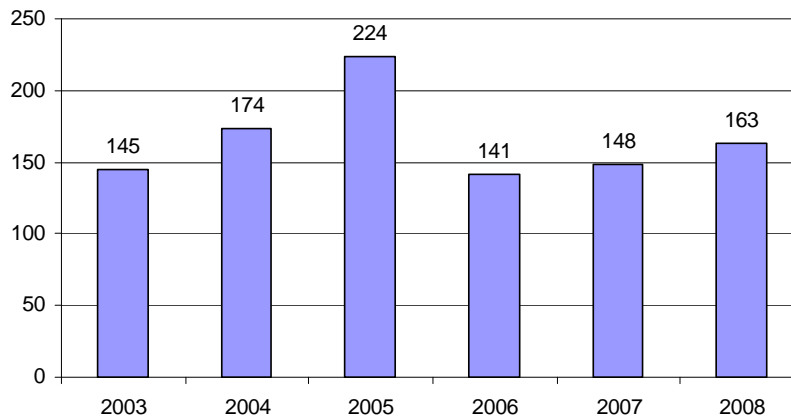
In 2008 werden 163 personen door de politieparketten doorverwezen naar de cursus. Vooral de parketten Dendermonde (bromfiets) en Doornik (agressie) maken van deze mogelijkheid gebruik⁶.

De verdeling per gerechtelijk ressort van de hoven van beroep voor 2008 is:

De personen die werden doorverwezen hebben in de meeste gevallen een overtreding begaan op de reglementering inzake technische eisen bromfiets (27%) rijden onder invloed van alcohol (26%), verkeersagressie (16%) en snelheid (7%).

De evolutie van 2003 tot 2008 van alle ressorten samen is:

⁶ Jaarverslag Driver Improvement 2008, BIVV

Vervolg vaststellingen op rijden onder invloed van drugs in 2008⁷

In 2008 werden door de politieparketten 2.665 dossiers rijden onder invloed van drugs behandeld. 2.419 zaken kregen in 2008 een gevolg, 230 werden zonder gevolg geklasseerd en 16 waren nog hangend.

De meeste overtreders van de vaststellingen waar een gevolg werd aan gegeven werden gedagvaard voor de politierechtbank (2.301). In 78 gevallen werd het rijden onder invloed van drugs bij andere zaken gevoegd, 11 personen werden ter beschikking van een andere rechtsmacht gesteld wegens onbevoegdheid van het politieparket, 11 zaken werden beslecht door middel van een verval van de strafvordering door het betalen van een geldsom (minnelijke schikking) en 18 keer werd het systeem van strafrechtelijke bemiddeling toegepast.

De zaken die nog hangend waren betreffen vooral dossiers waarin nog een informatieonderzoek liep (15). In 1 geval werd een onderzoeksrechter ingeschakeld.

Er kan dus gesteld worden dat in 90,77% van de vastgestelde overtredingen voor rijden onder invloed van drugs een direct gevolg werd gegeven, in 0,60% het onderzoek nog hangende was en in 8,63% het dossier zonder gevolg werd geklasseerd.

In vergelijking met 2007 waren er in 2008 meer vaststellingen (2.049 tegenover 2.665), en percentsgewijze iets meer zaken waar geen gevolg werd aan gegeven (7,22% tegenover 8,63%).

Vervolg vaststellingen op rijden onder invloed van alcohol in 2008⁸

In 2008 werden door de politieparketten 52.341 dossiers voor rijden onder invloed van alcohol behandeld. 50.784 zaken kregen in 2008 een gevolg, 892 werden zonder gevolg geklasseerd en 665 waren nog hangend.

Overtredingen op et rijden onder invloed van alcohol worden percentsgewijze minder vaak vervolgd voor de politierechtbank omdat overtredingen tussen 0,22 mg/L UAL en 0,35 mg/L UAL in principe worden afgehandeld met een onmiddellijke inning of een verval van de strafvordering door het betalen van een geldboete. Zaken die werden afgehandeld met een betaalde onmiddellijke inning worden in principe niet meer behandeld door het politieparket, maar toch werden nog 169 dossiers door de parketten afgesloten na het betalen van een onmiddellijke inning. 11.100 dossiers werden afgesloten na het betalen van een voorstel tot verval van de strafvordering na het betalen van een geldsom. De parketten waren voor 181 overtredingen niet bevoegd en 1.354 zaken werden bij andere strafzaken gevoegd. Strafrechtelijke bemiddeling werd slechts 2 keer toegepast. 50.784 overtreders werden rechtstreeks gedagvaard voor de politierechtbank.

De zaken die nog hangende waren betroffen 661 dossiers waarin een informatieonderzoek gaande was, 2 dossiers die samengingen met een verzoek tot schaderegeling en 2 dossiers waarin een onderzoeksrechter gevat was.

⁷ Bron: Ministerie van Justitie - CIV

⁸ Bron: Ministerie van Justitie - CIV

892 dossiers werden zonder gevolg geklasseerd.

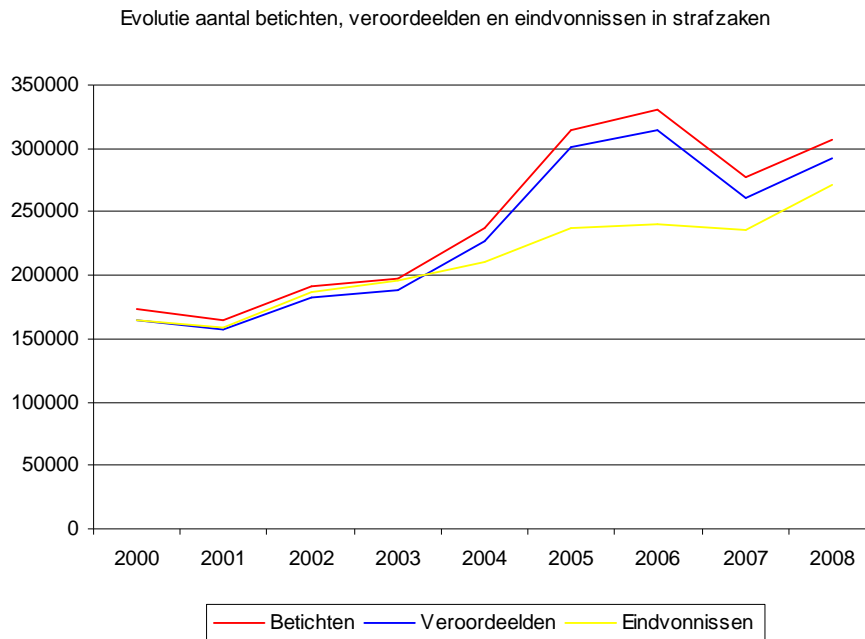
97,03% van de overtredingen voor rijden onder invloed van alcohol die door de politieparketten werden behandeld kregen een direct gevolg, 1,70% werd zonder gevolg geklasseerd en 1,27% was nog in behandeling.

In vergelijking met 2007 werden meer dossiers behandeld (47.481 tegenover 52.341) en percentsgewijs iets minder zonder gevolg geklasseerd (1,70% tegenover 1,72%).

Bestrafing door de politierechtbanken⁹

Evolutie van de werking van de politierechtbanken

In 2008 werden 271.945 eindvonnissen in strafzaken afgehandeld door de politierechtbanken. Van een totaal van 306.508 betichten werden er 291.662 veroordeeld.

De politierechter beschikt over verschillende strafmaatregelen. Er is de werkstraf, de geldboete, de gevangenisstraf en het verval van het recht tot sturen. Het is het parket dat moet toezien op de tenuitvoerlegging van de straffen.

- De werkstraf:

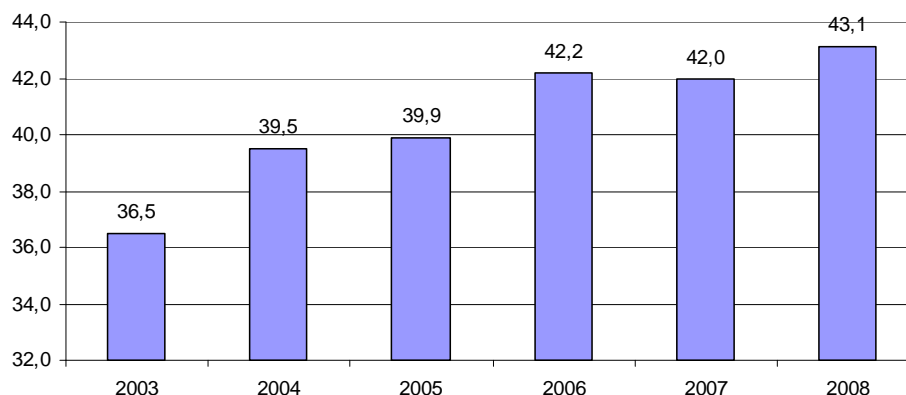
Met de wet van 17 april 2002 werd de werkstraf als autonome straf in correctionele en in politiezaken ingevoerd.

- De geldboete

De rechter kan het bedrag van de geldboete (effectief of met uitstel) vrij bepalen binnen de marges van de minimum- en maximumbedragen die door de wet bepaald zijn. De rechter kan ook rekening houden met verzachtende omstandigheden.

⁹ Bron: "De jaarlijkse statistieken, van de hoven en rechtbanken", www.just.fgov.be/index_nl.htm gegevens uit de bundels "Politierechtbank 2004 t.e.m. 2008"

De evolutie in miljoen Euro van de opbrengst van de boetes van veroordelingen door de politierechtbanken uitgesproken van 2003 tot 2008 is de volgende¹⁰:

- De gevangenisstraf

Sinds de wet van 7 februari 2003 werd de gevangenisstraf in de meeste gevallen vervangen door het verval van het recht tot sturen.

De gevangenisstraf blijft behouden voor vluchtmisdrijf, verhinderen van vaststellingen van overtredingen, rijden zonder verzekering, rijden ondanks een onmiddellijke intrekking van het rijbewijs of tijdens een periode van vervallenverklaring van het recht tot sturen, overtredingen met lichamelijk letsel tot gevolg en ernstige gevallen van recidive.

- Het verval van het recht tot sturen

De rechter kan een verval van het recht tot sturen uitspreken als straf of wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid.

De rechter kan het herstel van het recht tot sturen afhankelijk maken van een theoretisch onderzoek, een praktisch onderzoek, een geneeskundig onderzoek en/of een psychologisch onderzoek. De rechter kan bevelen dat het verval van het recht tot sturen enkel wordt uitgevoerd tijdens het week-end of op feestdagen.

- Opschorting, uitstel of probatie

Naast de geldboete en de gevangenisstraf, al of niet in combinatie met het verval van het recht tot sturen, beschikt de politierechter over een reeks van mogelijkheden in het kader van de wet betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie. Zo kan hij een dienstverlening of het volgen van een professionele of sociaal-educatieve opleiding als voorwaarde opleggen in het kader van de probatieopschorting of het probatieuitstel.

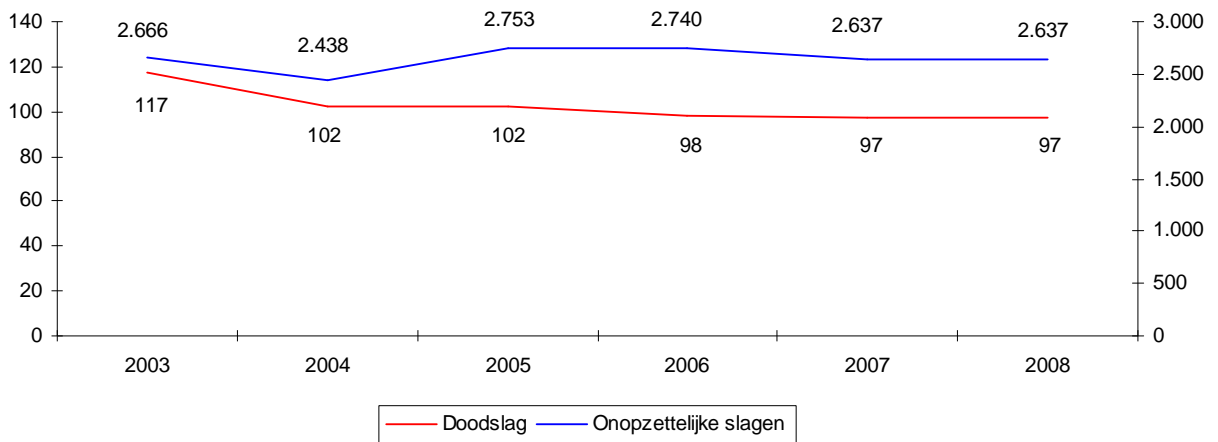
¹⁰ FOD Financiën, persoonlijke correspondentie.

Uitspraken door de politierechtbanken

Veroordelingen voor verantwoordelijkheid in een verkeersongeval

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Beticht doodslag	511	461	453	440	428	431
Veroordeeld doodslag	430	387	409	395	380	392
Beticht onopzettelijke slagen	15.844	13.466	12.691	12.358	12.159	11.762
Veroordeeld onopzettelijke slagen	14.938	12.734	12.016	11.663	11.741	11.132
Beticht ongeval met stoffelijke schade	29.094	27.158	31.589	33.305	16.384	17.197
Veroordeeld ongeval met stoffelijke schade	27.163	25.590	29.846	31.415	15.590	16.411

Veroordelingen voor verantwoordelijkheid in een verkeersongeval en alcoholintoxicatie

In 2008 werden in totaal 31.372 personen veroordeeld voor alcoholintoxicatie, al of niet samen met een veroordeling voor het veroorzaken van een verkeersongeval. Het aantal veroordelingen voor doodslag en alcoholintoxicatie samen daalt langzaam (- 17% t.o.v. 2003), het aantal veroordelingen voor onopzettelijke slagen en verwondingen samen met alcoholintoxicatie blijft ongeveer gelijk (- 1,1% t.o.v. 2003).

	Ongeval met doodslag + alcoholintoxicatie	Ongeval met onopzettelijke slagen + Alcoholintoxicatie	Ongeval met stoffelijke schade + alcoholintoxicatie
2003	117	2.666	10.091
2004	102	2.438	10.539
2005	102	2.753	12.206
2006	98	2.740	12.616
2007	97	2.637	6.319
2008	97	2.637	6.645

Het aantal veroordelingen voor het veroorzaken van een ongeval met stoffelijke schade onder invloed van alcohol toont een halvering in 2007 tegenover 2006. We zien hiervoor geen verklaring.

Veroordelingen voor overtredingen

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Rijden zonder verzekering	22.587	23.617	26.961	26.056	25.330	26.920
Vluchtmisdrijf	781	727	851	664	3.921	4.323
Alcoholintoxicatie	9.115	10.192	14.323	15.060	18.677	21.993
Weigering ademtest of bloedproef	132	133	181	186	228	215
Dronkenschap of soortgelijke staat	768	656	761	824	1.075	1.057
Technische eisen	5.527	6.921	12.322	16.737	19.675	23.029
Geen rijbewijs (+ verval)	5.872	6.205	6.831	6.705	7.225	8.538
Zware overtredingen	52.546	60.860				
Gewone overtredingen	34.748	64.186				
Zware overtredingen 1 ^{ste} cat		367	19.298	31.208	25.908	
Zware overtredingen 2 ^{de} cat		423	18.246	24.590	19.671	
Zware overtredingen 3 ^{de} cat		428	8.274	11.373	11.396	
Gewone overtredingen			115.890	120.355	82.050	
Zware overtredingen voor Wet Durant begaan			20.507	191	565	
Overtredingen eerste graad						88.972
Overtredingen tweede graad						20.825
Overtredingen derde graad						24.535
Overtredingen vierde graad						21.519
Zware overtredingen voor de Wet Landuyt begaan						976

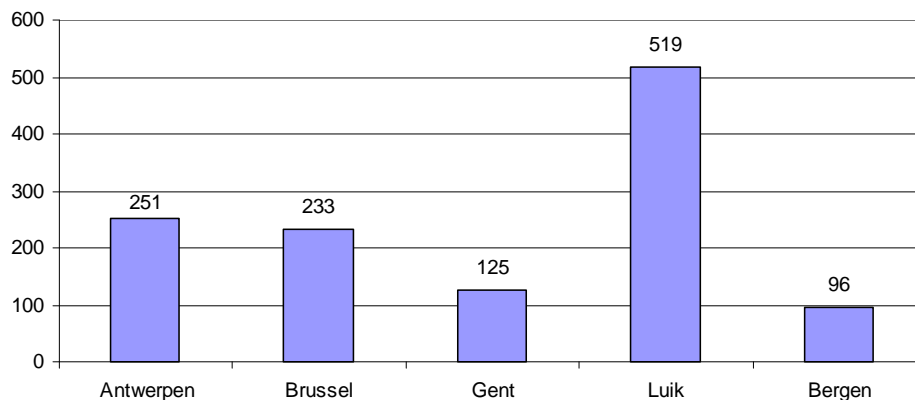
Heel opvallend is de sterke stijging van het aantal veroordelingen voor vluchtmisdrijf, alcoholintoxicatie, technische eisen en rijden zonder in het bezit te zijn van een rijbewijs. Het aantal veroordelingen voor vluchtmisdrijven in 2008 is in vergelijking met 2003 gestegen met een factor 5,5, voor rijden onder invloed van alcohol is er een stijging met factor 2,4, voor overtredingen op de technische eisen is de stijging factor 4,2 en voor rijden zonder rijbewijs (of spijs vervallenverklaring) is de factor 1,4.

Door de wijzigingen in het verkeersreglement in 2003 en 2005 waarbij er telkens een andere indeling van de overtredingen kwam, is het niet mogelijk om de veroordelingen voor de verschillende categorieën met elkaar te vergelijken.

Uitgesproken straffen
(inbegrepen "met uitstel" en "met proef")

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Geldboete	142.278	210.575	289.337	303.016	250.006	277.222
Vervallenverklaring recht op sturen	85.155	93.455	96.994	92.334	92.875	119.829
Werkstraf		3.080	3.713	4.168	3.647	3.524
Uitspraak met opschorting	1.925	2.685	4.106	4.650	4.352	5.131
Gevangenisstraf	2.859	2.065	2.455	2.666	3.103	3.643

De politierechter kan in het kader van de probatie overtreders voorstellen een cursus te volgen die georganiseerd wordt door het team Driver Improvement van het BIVV. In 2008 werden 1.224 personen doorverwezen. Per gerechtelijk ressort van de hoven van beroep ziet de verdeling er als volgt uit¹¹:

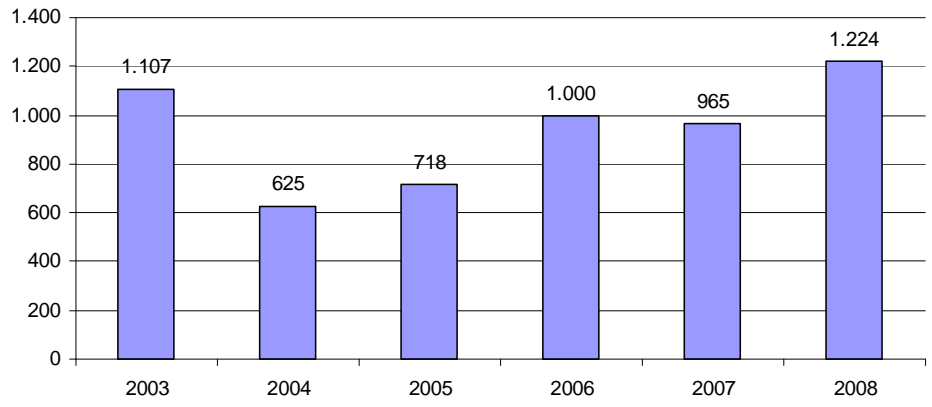

In Luik maakt vooral de politierechtbank van Huy gebruik van deze mogelijkheid.

De personen die werden doorverwezen hebben in de meeste gevallen een overtreding begaan op de reglementering inzake snelheid (41%), rijden onder invloed van alcohol (34%), technische eisen bromfiets (8%), niet in orde met boorddocumenten (6%), betrokkenheid in een ongeval (4%) en rijden onder invloed van drugs (3%).

De evolutie van 2003 tot 2008 voor het geheel van de ressorten is:

¹¹ Bron: Jaarverslag Driver Improvement, op.cit.

Het verkeersveiligheidsfonds

De politie krijgt jaarlijks een deel van de ontvangsten van de onmiddellijke inningen, de vervallen van de strafvordering tegen betaling van een geldboete en de penale geldboeten inzake verkeer. Dit deel wordt in het “verkeersveiligheidsfonds” gestort. Het beheer van dit fonds wordt beschreven in de “Gecoördineerde wet van 6 december 2005 betreffende de opmaak en financiering van actieplannen inzake verkeersveiligheid¹², gewijzigd door de programmawet van 8 juni 2008 (artikel 82 -84) en de programmawet van 23 december 2009 (artikel 3).

Het bedrag dat jaarlijks aan het veiligheidsfonds wordt toegekend is het totaal geïnde bedrag van het vorig jaar verminderd met het bedrag dat in 2002 werd ontvangen (geïndexeerde bedragen). Bij Koninklijk Besluit kan een maximum of minimum voor dit verschil bepaald worden.

Het verkeersveiligheidsfonds wordt verdeeld tussen de federale en de lokale politiekorpsen, maar het te verdelen bedrag wordt verminderd met bij Koninklijk Besluit vastgelegde bedragen die worden toegekend aan de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer en de Federale Overheidsdienst Justitie.

In 2008 was het totaal van de geïnde bedragen ongeveer 323 miljoen Euro. Het bedrag dat werd toegekend aan het verkeersveiligheidsfonds was 93.795.598 Euro.

De lokale politiezones kregen hiervan 70.648.072 Euro, de federale politie 3.718.320 Euro en 15.000.000 Euro werd voorzien voor gemeenschappelijke aankopen

¹² Zie <http://www.wegcode.be/secties/wetten/w061205/947-hs2>